

מבוא לכלכלה א' (לכלכלנים) 71709
ד"ר איל קמחי
בחינה סופית מועד ב' תשס"ב (26.3.2002)

ביום עבודה יכול פועל ישראלי לקטוף 2 ארגזי בננות או 4 ארגזי תפוזים. לעומת זאת פועל זר יכול לקטוף ביום אחד 3 ארגזי בננות או 5 ארגזי תפוזים. לרשות החקלאי 10 פועלים ישראלים ו-10 פועלים זרים. על סמך הנתונים ניתן לומר כי:

יותר כדאי לחקלאי להעסיק רק פועלים זרים בחקלאות בגלל היתרון המוחלט שלהם – **האם התפוקה השולית של הישראלים היא אפס?**
כל הפועלים הזרים יועסקו בקטיפת בננות כי יש להם יתרון יחסי בקטיפת בננות בלבד – **העובדה נכונה אבל המסקנה נכונה רק אם רוצים לקטוף לפחות 30 ארגזי בננות**
אם יחליט החקלאי לקטוף 50 ארגזי תפוזים הוא יעשה זאת עם פועלים זרים בלבד – **לא, לישראלים יתרון יחסי בתפוזים**
אם יחליט החקלאי לקטוף 45 ארגזי בננות הוא יעשה זאת עם פועלים זרים וישראלים – **נכון, אם 30 הראשונים יקטפו הזרים שלהם יתרון יחסי ואת 15 האחרים יקטפו ישראלים**

בשוק הסירים עקומות ביקוש והיצע רגילות, וידוע שגמישות הביקוש קטנה מיחידתית. הממשלה החליטה לתת סובסידיה של 10 ₪ לכל יחידה הנמכרת בשוק. מה תהיה התוצאה?

המחיר שישלם הצרכן ירד ב-10 ₪ והכמות תגדל – **הגדלת הכמות מחייבת הגדלת מחיר ליצרן ולכן המחיר לצרכן ירד בפחות**
המחיר שיקבל היצרן יעלה והוצאות הצרכנים יגדלו – **הוצאות הצרכנים יקטנו בגלל הביקוש הקשיח הכנסות היצרנים יגדלו והוצאות הצרכנים יקטנו – נכון, גידול בכמות=גידול בעודף היצרן המחיר לצרכן ירד בשיעור שבו יעלה המחיר ליצרן – לא בהכרח**

מדוע צריכה הממשלה להתערב בפעילותם של מונופולים?

מונופול מביא למקסימום את הרווח שלו בלי התחשבות בצרכנים – **גם פירמה תחרותית מונופול מייצר פחות מידי וגובה מחיר גבוה מידי יחסית לענף תחרותי - נכון**
התנהגות המונופול אינה מאפשרת לשוק המוצר להגיע לשיווי משקל – **לא נכון**
קיום מונופול בענף מהווה השפעה חיצונית שלילית על המשק כולו – **לא בהכרח, יש מונופולים טבעיים**

בשוק המקררים בארץ קיים יצור מקומי ויבוא במחיר קבוע. הממשלה שוקלת שתי דרכים לעזור ליצרנים המקומיים:

- I. הטלת מכס בגובה 1000 ₪ על כל יחידה מיובאת
- II. מתן סובסידיה בגובה 1000 ₪ לכל יחידה מיוצרת

A עדיפה גם ליצרנים המקומיים וגם לצרכנים המקומיים
B עדיפה לצרכנים המקומיים, היצרנים המקומיים אדישים
B עדיפה ליצרנים המקומיים, הצרכנים המקומיים אדישים
סך היבוא יהיה גדול יותר אם תבחר A מאשר אם תבחר B
בהנחה שקיים יבוא גם לאחר שינוי המדיניות, בשני המקרים המחיר ליצרן יעלה ב-1000 ₪ ולכן היצרנים אדישים. B לא משנה את המחיר לצרכן אבל A מגדיל אותו, לכן הצרכנים מעדיפים B. לא ברור באיזו חלופה יהיה יבוא גדול יותר, תלוי בגמישויות של הביקוש וההיצע.

מונופול בעל עקומת עלות שולית עולה משמאל לימין שרואה לפניו עקומת ביקוש גמישה לחלוטין :

מייצר פחות מאשר ענף תחרותי אבל באותו מחיר
מקטין את הרווחה של המשק ובעיקר עודף הצרכן
אינו מסוגל למנוע מיצרנים אחרים להיכנס לענף
מייצר בנקודה שבה העלות השולית שווה למחיר - **נכון**

משק מייצר שני מוצרים, מחשבים ומכונות, בעזרת שלושה גורמי יצור : עבודה, מכונות, וחומרי גלם.
כמויות גורמי היצור קבועות. לייצור כל יחידת מוצר דרושה כמות נתונה מכל אחד מגורמי היצור. לדוגמה,
ליצור מחשב דרושות X יחידות עבודה, Y מכונות ו-Z יחידות חומרי גלם. מכאן ניתן להסיק כי :

לא יכול להיות שהמשק ייצר מרצונו רק מחשבים או רק מכונות – **למה לא?**
אם המשק מייצר על עקומת התמורה אזי כל גורמי היצור מועסקים – **לא בהכרח, עקומת התמורה בנויה**
מקטעים ישרים ובדרך כלל יהיה לפחות גורם יצור אחד באבטלה
אם המשק לא מייצר על עקומת התמורה אזי קיימת אבטלה של ג"י - **נכון**
תוספת של עובדים במשק תביא להגדלה של כל הכמויות המיוצרות – **רק אם אין עובדים מובטלים**

מדוע כדאי לפעמים ליצרן קטן להמשיך לייצר בטווח הקצר גם כאשר הוא מפסיד?

כדי להביא למינימום את ההפסדים - **נכון**
כדי לכסות לפחות את העלות הקבועה
כדי למנוע כניסה של מתחרים לענף
כדי לזכות בסובסידיה של הממשלה

עקומת הביקוש גמישה יחסית כאשר :

אחוז השינוי במחיר גדול מאחוז השינוי בכמות המבוקשת
שיעור השינוי בכמות המבוקשת גדול משיעור השינוי במחיר - **נכון**
הכמות המבוקשת עולה באופן יחסי יותר מאשר עולה המחיר
הצרכנים מעדיפים לא לקנות כלל מאשר לשלם מחיר גבוה

במשק 5 מפעלים מסוג א' ו- 5 מפעלים מסוג ב' המייצרים פטישים ופועלים בתחרות משוכללת. להלן
פונקציות היצור של כל מפעל :

פועלים	תפוקה א'	תפוקה ב'
1	180	120
2	250	220
3	270	270
4	275	280

במשק יש 22 פועלים המוכנים לעבוד בכל שכר. מהי התפוקה השולית של מפעל מסוג א'?

150 פטישים
180 פטישים
220 פטישים
270 פטישים

ההקצאה האופטימלית היא 2 פועלים בכל מפעל מלבד שני מפעלים ב' שבהם שלושה פועלים. השבתת
מפעל א' מאבדת 250 פטישים אבל משחררת שני פועלים שכל אחד מהם נהיה שלישי במפעל ב' עם
תפוקה שולית של 50. לכן ההפסד נטו הוא 150.

משק מייצר מוצרי תצרוכת ומוצרי השקעה. שיפור טכנולוגי ביצור מוצרי השקעה יביא לכך ש :

הוא ייצר יותר מוצרי תצרוכת ופחות מוצרי השקעה
הוא ייצר יותר מוצרי השקעה ופחות מוצרי תצרוכת
הוא יוכל לייצר כמויות גדולות יותר משני המוצרים - **נכון**
ניתן יהיה לייצר יותר מוצרי תצרוכת ללא מעבר ג"י

הבנק מציע לך שתי תכניות חסכון :

I. צמודה למדד בריבית של 3% לשנה

II. צמודה לדולר בריבית של 5% לשנה

תכנית A עדיפה אם הדולר צפוי לעלות יותר מהמדד
תכנית B עדיפה אם הדולר קבוע והמדד יעלה ב- 3%
התכניות שקולות אם המדד יעלה ב- 2% יותר מהדולר – **לא בהכרח, רק אם הדולר יעלה ב-3%**
תכנית B עדיפה אם הדולר והמדד יעלו באותו שיעור – **האם יש ספק?**

אנו נצפה לירידה במחיר שיווי משקל בשוק המטריות אם :

יחול קידום טכנולוגי ביצור המטריות – **נכון, עליה בהיצע וירידה במחיר**
תחול עליה בהכנסה של כל הצרכנים – **עליה בביקוש ועליה במחיר**
יוסרו המגבלות על יצוא של מטריות – **עליה במחיר עד למחיר הבינלאומי**
תחול עליה בשכר העבודה של פועלים – **ירידה בהיצע ועליה במחיר**

נתון ששכר העבודה של פועל הוא 20 ₪, מחיר התפוקה הוא 5 ₪ ליחידה, והתפוקה השולית של הפועל היא 3 יחידות. ידוע שהתפוקה השולית פוחתת, והשווקים תחרותיים.

לבעל השדה יהיה אינטרס להגדיל את תשומת העבודה בשדה
בעל השדה יעסיק פועלים עד שהשכר ישתווה למחיר המוצר
לא כדאי לבעל השדה להמשיך לייצר בתנאי המחירים הקיימים
לבעל השדה יהיה אינטרס להקטין את תשומת העבודה בשדה – **נכון, עד שהתפוקה השולית תהיה 4**

מה תהיה התוצאה של מדיניות קניית עודפי יצור של ביצים והשמדתם?

עליה של עודף היצרן וירידה ברווחה של המשק **כולו** – **נכון, צריך לקנות עודפי יצור כאשר רוצים להביא למחיר גבוה ממחיר שיווי משקל.**
הכרח להטיל מכסות יצור או מחיר מקסימום לביצים
ירידה במחיר השוק של ביצים ועליה בכמות המיוצרת
יציאה של יצרנים מהענף בטווח הארוך בגלל הפסדים

פירמה ניצבת מול מגוון אפשרויות השקעה וצריכה לבחור באחת מהן לכל היותר. האפשרויות הן בעלות השקעה ראשונית דומה אך נבדלות בסכומי התקבולים ובמועדיהם. איך משפיע שער הריבית על כדאיות ההשקעות?

ככל ששער הריבית גבוה יותר, גדלים הערכים הנוכחיים של כל אפשרויות ההשקעה - **קטנים**
שינוי שער הריבית אינו יכול לשנות את הדרוג הפנימי של אפשרויות ההשקעה – **למה לא?**
עליה של שער הריבית יכולה להביא לכך שאף אפשרות השקעה לא תהיה כדאית - **נכון**
ירידה של שער הריבית תביא לבחירת אפשרות השקעה בעלת תקבולים מאוחרים – **לא בהכרח**

יצרן תחרותי יגדיל את הכמות המיוצרת כל עוד :

הרווח הממוצע ליחידת תפוקה הוא חיובי

הפדיון השולי גבוה מהעלות השולית ביצור – נכון, הפדיון השולי של יצרן תחרותי הוא מחיר השוק התפוקה השולית של כל גורמי היצור חיובית התפוקה השולית של גורם יצור אחד לפחות חיובית

רמת המחירים בישראל עלתה בשנת תרפפ"ו בשני אחוזים. בתחילת השנה הילווה אדם 1000 ₪ וקיבל בחזרה בסוף השנה 1080 ₪.

הריבית הנומינלית על ההלוואה היתה פחות מ- 6% - 8% בדיוק
הריבית הריאלית על ההלוואה היתה יותר מ- 10% - פחות מ- 6%
הריבית הריאלית על ההלוואה היתה בין 8% ל- 10% - פחות מ- 6%
הריבית הנומינלית על ההלוואה היתה יותר מ- 6% - נכון, 8% בדיוק

מדוע הממשלה רואה לעצמה חובה לטפל בבעיית העוני?

לעניים יש השפעות חיצוניות שליליות על כלל האוכלוסייה - נכון
העניים מביאים את המשק לייצר מתחת לעקומת התמורה
לעניים אין מה להוציא על תצרוכת וזה גורם ליצור לא יעיל
העוני נוצר בגלל מדיניות לא מוצלחת של ממשלות קודמות

מוצר מסוים מיוצר על ידי אלפיים פירמות בתנאי שיווי משקל תחרותי. ידוע שהרווח של פירמה א' גבוה מהרווח של פירמה ב'.

העלות הממוצעת של פירמה א' נמוכה מזו של פירמה ב' – רק אם ב' מייצרת לפחות כמו א'
המחיר שמקבלת פירמה א' גבוה מזה שמקבלת פירמה ב' – לא יכול להיות בתחרות
פירמה א' מייצרת כמות גדולה יותר מאשר פירמה ב' – רק אם עלות ממוצעת של ב' נמוכה יותר
העלות השולית של פירמה א' שווה לזו של פירמה ב' – נכון, כי המחיר שווה לשתייהן והן משוות מחיר לעלות שולית

ישראל מייצאת פרחים לאירופה וכמו כן נמכרים פרחים בשוק המקומי. אין לישראל השפעה על המחיר העולמי של פרחים. הממשלה בוחנת שלוש אפשרויות על מנת להגדיל את היצוא:

I. סובסידיה של 2 ₪ לכל יחידה מיוצרת

II. סובסידיה של 2 ₪ לכל יחידה מיוצאת

III. מס של 2 ₪ על כל יחידה הנמכרת בשוק המקומי
מטרת הממשלה היא לצמצם ככל שניתן את הפגיעה בצרכנים המקומיים.

הצרכנים מעדיפים סובסידיה על מס ולכן שתי האפשרויות הראשונות עדיפות על השלישית מצב הצרכנים יוטב בכל מקרה, לכן הדרוג של האפשרויות צריך להיות לפי מצב היצרנים היצרנים אדישים בין שתי האפשרויות הראשונות והצרכנים אדישים בין שתי האחרונות הצרכנים מעדיפים את האפשרות הראשונה על השניה ואת האפשרות השניה על השלישית
ב-A גדל ההיצע, הביקוש נקבע ע"י המחיר העולמי ולכן אינו משתנה, כך שהיצוא גדל. ב-B גדל המחיר המקומי לצרכן בהתאם לגידול המחיר המקומי ליצרן שנובע מכך שמחיר היצוא האפקטיבי עלה. ב-C גדל המחיר לצרכן אך לא המחיר ליצרן. לכן היצרנים אדישים בין שתי האפשרויות הראשונות והצרכנים אדישים בין שתי האחרונות